

Americka politika prema medjunarodnom krivicnom sudu je kontraproaktivna

Author: IWPR

Stav Vasingtona prema Medjunarodnom krivicnom sudu u Hagu, ICC, ugrozava stabilnost na Balkanu.

Americki pritisak na balkanske vlade zbog Medjunarodnog krivicnog suda u Hagu, ICC, generise bespotrebnu nestabilnost u regionu i podriva dugorocnu strategiju same Amerike.

Razlozi americkog protivljenja Medjunarodnom krivicnom sudu jedva su shvatljivi autsajderima. Na prvi pogled, cini se apsurdnim posumnjati da bi ova pazljivo kreirana tvorevina medjunarodnog prava, koju podrzava 138 zemalja i skoro polovina demokratskih drzava u svetu, neizbežno postati forum u kome ce politicki motivisani antiamericki tuzioci podizati sporne optuznice protiv americkih gradjana zbog navodnih ratnih zlocina.

Ukoliko bi Amerika ucestvovala u radu Medjunarodnog krivicnog suda, pitanje prisilnog izrucenja americkih gradjana novom medjunarodnom sudu verovatno se nikad ne bi ni postavljalo jer su ustanovljene procedure ICC-a osmisljene da sprece pristrasnost koje bi mogle iskazati pravosudne vlasti u pojedinim zemljama. Naime, ovaj sud moze poslužiti jedino kao poslednja opcija ukoliko nacionalne pravosudne vlasti u odredjenoj zemlji ne bi sprovele neophodne istrage i adekvatan krivicni postupak.

Americki stav je pogotovo paradoksalan s obzirom na vaznu ulogu koju je Vasington odigrao pri osnivanju i pruzanju podrške medjunarodnim tribunalima za ratne zlocine pocinjene u bivsoj Jugoslaviji i Ruandi, kao i u slucaju Specijalnog suda za Sijera Leone. Dosadasnje iskustvo sa ovakvim medjunarodnim telima ne daje realnog povoda za ocitu paranoju Vasingtona.

Glavni tuzilac u Hagu nije nasao bilo kakvu osnovu za krivicno gonjenje SAD zbog civilnih zrtava tokom sukoba na Kosovu 1999. godine, a tesko je videti kako bi se to neka politicki motivisana optuznica mogla provuci kroz sistem novog medjunarodnog suda. Osim rigoroznih sudskih procedura, treba imati na umu da ce u njemu raditi sudije iz osamnaest demokratskih zemalja, medju kojima mnoge vase za americke saveznike. Pored toga, predsednik suda je Kanadjanin, njegovi zamenici su iz Gane i Kostarike, a glavni tuzilac je Argentinac.

Zabrinutost u Vasingtonu zbog novog medjunarodnog suda je tako velika da je americki Kongres doneo zakon o zastiti americkih gradjana u drzavnoj sluzbi, koji propisuje uskracivanje bilo kakve americke vojne pomoci drzavama koje su prihvatile Medjunarodni krivicni sud, a odbijaju da potpisu bilateralni sporazum o izuzecu americkih gradjana od izrucenja do 1. jula 2003. godine. Clanice NATO-a, zajedno sa Australijom, Jordanom, Argentinom, Juznom Korejom i Novim Zelandom izuzimaju se od ovakvog americkog uslovljavanja, a druge drzave bi takodje mogle biti izuzete ukoliko americki nacionalni interesi u pogledu bezbednosti opravdavaju nastavak programa vojne pomoci. SAD su, do sada, potpisale preko cetdeset bilateralnih sporazuma sa drugim drzavama da bi se predupredilo izrucivanje americkih gradjana Medjunarodnom krivicnom sudu u Hagu. Sporno je da li su ovi sporazumi u skladu sa Rimskim statutom kojim je ustanovljen novi medjunarodni sud, kao sto tvrdi americka administracija. Naravno, pristalice Medjunarodnog krivicnog suda tvrde da su potpisani bilateralni sporazumi u suprotnosti sa Rimskim statutom, te da ce Rimski statut verovatno imati preimucstvo.

Evropska unija zauzela je cvrst stav po tom pitanju. Od petnaest clanica Evropske unije, jedanaest je clanica NATO-a, te su stoga izuzeti od obaveze potpisivanja bilateralnog sporazuma prema americkom zakonu; preostale cetiri su neutralne drzave koje ionako ne primaju nikakvu vojnu pomoc. Od preostalih deset zemalja koje ce se pridruziti Evropskoj uniji sledece godine (tri su vec clanice NATO-a, pet ce uskoro uci u clanstvo zapadnog vojnog saveza, a dve zemlje su neutralne), nijedna nije odstupila od snazne podrške Medjunarodnom krivicnom sudu.

Razlika u pristupu između SAD i Evropske unije dovela je do jakog pritiska na nekoliko balkanskih država, koje smatraju da ih prisiljavaju na izbor između Amerike i Evrope. S jedne strane, većina balkanskih zemalja pridaje veliku važnost vojnoj pomoći koju primaju od SAD. Rumunija i Bugarska će u sledećoj etapi postati članice NATO-a; Hrvatska, Albanija i Makedonija se nadaju da će za njima uslediti njihov prijem u zapadni vojni savez. Ali, sve ove zemlje takođe teže uklanjanju u Evropsku uniju, a Brisel je jasno stavio do znanja da se od svih zemalja članica, kao i kandidata za članstvo, očekuje da podrže evropsku politiku prema Međunarodnom krivičnom sudu.

Značajna je činjenica da su jedine zemlje zapadnog Balkana, koje su potpisale takve sporazume, upravo one koje zaostaju za susedima u procesu integracije u Evropsku uniju - Albanija i Bosna i Hercegovina.

Nemoguće je poverovati da će SAD uistinu uskratiti celokupnu vojnu pomoć svim balkanskim državama u čiju je stabilnost uložila tako puno, i koje će se (nadajmo se) uskoro pridružiti NATO-u i biti oslobođene obaveze da potpisu bilateralni sporazum sa SAD. Zemlje zapadnog Balkana su, u svakom slučaju, očigledni kandidati za izuzeće od uskracivanja vojne pomoći po osnovu interesa američke nacionalne bezbednosti. Američke pretnje uskracivanjem dalje vojne pomoći ovim zemljama su prazne pretnje, i može se reći da su skoro neodgovorne.

U Hrvatskoj i Makedoniji, američki zahtev za potpisivanjem bilateralnih sporazuma isprovocirali su zestoku debatu, pri čemu se ranjive koalicione vlade osećaju prisiljenim da naprave izbor između Amerike i Evrope. A ipak, deklarativni cilj američke politike na Balkanu je promovisanje evropskih integracija u regionu. Vrsenjem pritiska na ove male države da prihvate bilateralne sporazume, koje će one moći da izbegnu bez mnogo problema kada se budu pridružile NATO-u, a od kojih će morati da odstupe kada se budu pridruživale Evropskoj uniji, Vashington stvara nepotrebnu nestabilnost i ugrožava sopstvenu dugoročnu strategiju.

Američki i evropski zvaničnici trebalo bi da se pozabave ovim pitanjem na predstojećem američko-evropskom samitu zakazanom za 27. jun. Amerika bi trebalo da saopšti da će zemlje jugoistočne Evrope, na njihov zahtev, biti izuzete od uskracivanja američke vojne pomoći po osnovu interesa američke nacionalne bezbednosti. A Brisel bi trebalo da saopšti da bilateralni sporazumi potpisani do sada neće ugrožavati izgled tih zemalja, koje ionako više godina deli od prijema u EU, u odnosima sa Evropskom unijom.

Obe strane bi trebalo da iskazu svoju odlučnost u naporima da se pronadje rešenje za ovaj problem u direktnom kontaktu, umesto posredovanja i obracunanavanja preko Zagreba ili Skoplja. Istorija nas uči da nista ne pospešuje u tolikoj meri nestabilnost u nekom regionu kao nepostojanje jedinstvenog stava velikih sila. Razlike između Evropske unije i Sjedinjenih Država u pogledu Međunarodnog krivičnog suda u Hagu su realnost, ali to ne bi trebalo da predstavlja prepreku za ostvarenje njihovog zajedničkog cilja - stabilnosti na Balkanu.

Nikolas Vajt je direktor evropskog programa Međunarodne krizne grupe.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Topic: [Opposition](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/americka-politika-prema-medjunarodnom-krivicnom-sudu-je-kontraproduktivna>